

DISKUZE

Sandra Konečná

Problematické aspekty fikce podpisu právnických osob při používání datových schránek¹⁾

Úvod a oblast působnosti

Datové schránky jsou jedním ze základních pilířů digitální komunikace mezi orgány veřejné moci a jejich adresáty. Cílem tohoto článku je upozornit na zásadní problematický aspekt, který je spojen s používáním datových schránek, a tím je fikce podpisu osoby jednající za právnickou osobu.

Ustanovení § 18 odst. 2 z. č. 300/2008 Sb., o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů, ve znění pozdějších předpisů („**ZoEIÚk**“) stanoví následující: „Úkon učiněný osobou uvedenou v § 8 odst. 1 až 4 nebo pověřenou osobou, pokud k tomu byla pověřena, prostřednictvím datové schránky má stejné účinky jako úkon učiněný písemně a podepsaný, ledaže jiný právní předpis nebo vnitřní předpis požaduje společný úkon více z uvedených osob.“ Z citovaného ustanovení vyplývá, že některým osobám je použitím datové schránky přiznána fikce podpisu při úkonu, který učiní právě prostřednictvím datové schránky. Citovaná právní úprava je však strohá a nabízí prostor pro výklad soudů. K soudnímu výkladu dochází, mezi nejvýznamnější patří Stanovisko Nejvyššího soudu PlsN 1/2015, [R 1/2017 st.] („**Stanovisko**“). Autorka pochybuje o platnosti některých závěrů přijatých ve Stanovisku a pokládá si tyto otázky o fikci podpisu při používání datových schránek:

1. Komu je přičítána fikce podpisu?
2. Čí jednání vyvolává fikci podpisu osoby oprávněné jednat za právnickou osobu?
3. Je při provádění úkonů nutno rozlišovat mezi soukromoprávními a procesněprávními úkony, resp. je datová schránka orgánu veřejné moci využitelná i mimo výkon působnosti orgánu veřejné moci?

---

¹⁾ Poděkování za trefné komentáře k článku a za podporu diskuse o tématu patří odborníkovi panu Janu Petrovi. Jan Petr pracuje v Digitální a informační agentuře v odboru hlavního architekta a koordinuje činnost zavádění Zákona 12/2020 Sb. o právu na digitální služby. Působí v oboru digitalizace více než 30 let, a to jak v soukromém i veřejném sektoru. Navíc se významně podílel na spuštění Datových schránek i CzechPOINT.

4. V jakém případě nahrazuje podpis fikci podpisu přiznanou úkonu učiněnému datovou schránkou?

1. Právní rozbor

1.1. Komu je přičítána fikce podpisu?

Dle čl. 9 a 10 nařízení eIDAS²⁾ se „elektronickým podpisem“ rozumí data v elektronické podobě, která jsou připojena k jiným datům v elektronické podobě, nebo jsou s nimi logicky spojena a která podepisující osoba používá k podepsání, přičemž „podepisující osobou“ je fyzická osoba, která vytváří elektronický podpis. Z uvedeného je zřejmé, že podpis³⁾ může být přičítán pouze konkrétní fyzické osobě.

Pokud chce právnická osoba utvrdit obsah svého jednání vlastním otiskem, který zabezpečí její autentizaci a současně zaručí nezměnitelnost obsahu dokumentu, použije elektronickou pečeť. Dle čl. 24 a 25 nařízení eIDAS se „elektronickou pečetí“ rozumí data v elektronické podobě, která jsou připojena k jiným datům v elektronické podobě, nebo jsou s nimi logicky spojena s cílem zaručit jejich původ a integritu a „pečetící osobou“ je právnická osoba, která vytváří elektronickou pečeť.

Nejvyšší soud však ve Stanovisku, např. v bodech 39, 51 a 54 dochází k závěru, že zákonodárce v ust. § 18 ZoEIÚk podepisující osobou, je-li držitelem datové schránky právnická osoba, míní blíže neurčenou fyzickou osobu oprávněnou jednat za právnickou osobu podle příslušného procesního předpisu. Abychom však mohli přičíst elektronický podpis fyzické osobě, musí být jasné, kdo je touto fyzickou osobou – jednajícím osobou musí být konkretizována. V opačném případě nedokážeme spojit tuto osobu s elektronickými daty, jež údajně používá k podepsání.⁴⁾

---

²⁾ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 910/2014 ze dne 23. července 2014 o elektronické identifikaci a službách vytvářejících důvěru pro elektronické transakce na vnitřním trhu a o zrušení směrnice 1999/93/ES, 32014R0910 („eIDAS“) bude účinností od 1. 1. 2026 nahrazeno nařízením Evropského Parlamentu a Rady (EU) 2024/1183 ze dne 11. dubna 2024, kterým se mění nařízení (EU) č. 910/2014, pokud jde o zřízení evropského rámce pro digitální identitu („eIDAS 2.0“). V té souvislosti je připravována adaptační legislativa. Bylo by možno při té příležitosti některé zásadní nedostatky české právní úpravy odstranit?

³⁾ Přímá definice podpisu, ani tzv. vlastnoruční podpis nejsou v právním řádu obsaženy. Přesto zákonodárce podpisem podmiňuje písemný projev vůle (§ 561 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník), nebo vlastnoruční podpis v určitých situacích předepisuje (např. při pořízení závěti dle § 1533 občanského zákoníku). Tak hovoří i právní literatura „Listinný podpis totiž přes svoji značnou důležitost a frekvenci užití není v České republice upraven žádným psaným pramenem práva a nemá tedy žádnou stabilní formální právní definici. České právo však v tomto směru rozhodně není výjimkou. Obvyčejový charakter institutu listinného podpisu můžeme sledovat napříč právními kulturami a dokonce ani při důsledném hledání nedaří se nám nalézt právní řád, který by formální definici listinného podpisu obsahoval... Dokonce ani tam, kde je podpis upraven jako typický institut ke specifickému a právem rigorózně definovanému použití (v českém právu například jako tzv. úředně ověřený podpis), se zákonná úprava nepouští do vymezení tohoto pojmu nebo do stanovení jeho formálních předpokladů – specificky jsou v takovém případě upraveny jen ověřovací doložky a související formality.“ POLČÁK, Radim. Praxe elektronických dokumentů. Bulletin advokacie, 2011, č. 7-8, s. 55.

⁴⁾ Obvykle se těmito daty rozumí identifikační znaky, např. jméno a příjmení, ale může se jednat i o jiné prvky.

V jiných částech Stanoviska, např. v bodě 44, Nejvyšší soud uvádí, že fikce podpisu se přičítá přímo držiteli datové schránky - právnické osobě. Nejvyšší soud se dovolává argumentu, že jinak by nemělo význam zákonné pravidlo, kdy se při jednání více než jedné osoby fikce podpisu neuplatní. Podle Nejvyššího soudu totiž stačí, aby v případě potřeby jednání více osob současně byl na daný dokument dodán podpis druhé osoby manuálně a podpis odesílatele se přičte fikcí odesláním zprávy datovou schránkou. To však nesnižuje potřebu identifikace kterékoli z jednajících osob, naopak.

Lze se domnívat, že zákonodárce nechtěl čelit problematickým aspektům při spojení fikce podpisu a technologie elektronického podpisu, zejména při neplatnosti elektronického podpisu nebo jeho různým úrovním. Fikce podpisu měla pravděpodobně posílit postavení právnických osob, aby nebyly zpochybňovány písemnosti zaslané jménem entity. To se ale nemůže dít na úkor nejasné identifikace jednající osoby. Nejvyšší soud zde vystupuje nad rámec právní úpravy a dovozuje závěr, který z textu předpisů nevyplývá. Nadto je stále v rozporu s terminologií a pojetím přímo účinným nařízením eIDAS.

1.2. Čí jednání vyvolává fikci podpisu osoby oprávněné jednat za právnickou osobu?

Dle ust. § 18 ZoEIÚk platí, že *úkon učiněný osobou uvedenou v § 8 odst. 1 až 4 ZoEIÚk nebo pověřenou osobou, pokud k tomu byla pověřena, prostřednictvím datové schránky má stejné účinky jako úkon učiněný písemně a podepsaný, ledaže jiný právní předpis nebo vnitřní předpis požaduje společný úkon více z uvedených osob.* Ve vztahu k pověřené osobě ZoEIÚk blíže nepopisuje, jak má dané pověření vypadat, nebo co má být jeho obsahem.

Ve smyslu § 8 odst. 6 písm. b) ZoEIÚk, ve znění jeho poslední novelizace zákonem č. 261/2021 Sb. s účinností od 1. 1. 2022, je pověřenou osobou fyzická osoba, která obdržela pověření statutárního orgánu právnické osoby k přístupu do datové schránky a je oprávněna přistupovat do datové schránky pouze v tom rozsahu, jaký jí byl stanoven (udělen).

Z obecné právní úpravy potom vyplývá, že pověřenými osobami jsou typicky zaměstnanci, kteří byli při provozu činnosti právnické osoby, resp. podnikatele něčím pověřeni.⁵⁾ Pověřenou osobou ve smyslu § 8 odst. 6 ZoEIÚk se tedy rozumí fyzická osoba, jíž bylo uděleno oprávnění v určitém rozsahu za právnickou osobou konat nebo vystupovat, např. přistupovat do datové schránky právnické osoby. Rozsah pověření vychází vždy až z konkrétního vyjádření právnické osoby a nelze apriori dovozovat, že bude zahrnovat i právní jednání jménem zastoupené právnické osoby.

---

⁵⁾ § 166 Občanského zákoníku: *Právnickou osobu zastupují její zaměstnanci v rozsahu obvyklém vzhledem k jejich zařazení nebo funkci; přitom rozhoduje stav, jak se jeví veřejnosti. Co je stanoveno o zastoupení právnické osoby zaměstnancem, platí obdobně pro zastoupení právnické osoby jejím členem nebo členem jiného orgánu nezapsaného do veřejného rejstříku. § 430 občanského zákoníku: (1) Pověří-li podnikatel někoho při provozu obchodního závodu určitou činností, zastupuje tato osoba podnikatele ve všech jednáních, k nimž při této činnosti obvykle dochází.*

ZoEIÚk, resp. provozovatel datové schránky umožňuje právnické osobě udělit pověřené osobě tato oprávnění:

- Umožnit doručení zpráv, které nejsou určeny do vlastních rukou, číst a stahovat takto přijaté běžné zprávy;
- Umožnit doručení všech zpráv, včetně určených do vlastních rukou, číst a stahovat všechny přijaté zprávy;
- Vytvářet a odesílat datové zprávy, číst a stahovat odeslané zprávy;
- Zobrazovat seznamy, historii a doručky;
- Vyhledávat schránky;
- Mazat zprávy v trezoru.⁶⁾

Z nabídky je zřejmé, že žádné z oprávnění nabízených systémem datových schránek pro pověřenou osobu v sobě nezahrnuje právo jednat prostřednictvím datových zpráv, pouze jednotlivou datovou zprávu vytvořit a odeslat. Kdybychom převedli tento proces do listinné podoby, měla by pověřená osoba právo nadepsat papírovou obálku, vložit do ní písemnost určenou právnickou osobou, obálku zalepit a odnést na poštu. Potud asi nic zvláštního, když většina právnických osob zřizuje oprávnění pověřené osobě právě za účelem provádění technickoadministrativních úkonů obdobných jako při obsluze recepce nebo podatelny v reálném světě.

Stanovisko naproti tomu dovozuje mnohem širší oprávnění pověřené osoby, a to za právnickou osobu jednat, tzn. utvářet obsah datových zpráv. Cituji z bodu 51 Stanoviska: *„V poměrech upravených zákonem o elektronických úkonech co do procesního úkonu, který prostřednictvím datové schránky činí oprávněná (fyzická) osoba uvedená v § 8 odst. 1 až 4 zákona o elektronických úkonech nebo pověřená (fyzická) osoba, pokud k tomu byla pověřena, uvedená v § 8 odst. 6 zákona o elektronických úkonech, nejde o to, zda taková (fyzická) osoba je podle příslušných procesních předpisů (občanského soudního řádu, trestního řádu aj.) oprávněna jednat za osobu, pro kterou byla zřízena datová schránka, nýbrž jde o to, že její oprávnění podle § 8 odst. 1 až 4 zákona o elektronických úkonech nebo pověření podle § 8 odst. 6 zákona o elektronických úkonech založilo „fikci podpisu“ osoby, pro kterou byla zřízena datová schránka. Je na osobách uvedených v § 8 odst. 1 až 4 zákona o elektronických úkonech, komu umožní činit úkony za danou osobu (tj. za držitele datové schránky) tím, že z nich udělením pověření učiní osoby pověřené ve smyslu § 8 odst. 6 zákona o elektronických úkonech. Tento rozsah se vymezuje v okamžiku pověření určité osoby přes ISDS. Je proto na oprávněné osobě, které byla zřízena datová schránka, aby při nastavení tohoto pověření vzala v úvahu důsledky, jež s sebou pro ni nese (vzhledem k „fikci podpisu“) postup pověřené osoby plynoucí z ustanovení § 18 odst. 2 zákona o elektronických úkonech. V občanském soudním řízení to platí tím více, že se v něm prosazuje tzv. teorie projevu vůle.“*

⁶⁾ Informace dostupné z oficiálního portálu provozovatele datových schránek na internetové adrese: <<https://info.mojedatovaschranka.cz/info/cs/96.html>> [cit. 2025-09-28].

Nejvyšší soud vychází mimo jiné z terminologického rozlišení, co je provedení úkonu, dodání dokumentu a doručení dokumentu. Nejvyšší soud z tohoto rozlišení dovozuje, že se provedením úkonu rozumí právo učinit procesněprávní úkon, včetně podání vůči orgánům veřejné moci, a tvrdí, že provozovatel informačního systému datových schránek („ISDS“) používá nesprávného termínu spojeného s právem pověřené osoby „odesílat datové zprávy“, ačkoli zákonné pověření je mnohem širší, a to je provádět úkony.

Stanovisko však není dostatečně propojeno s judikaturou a navazující rozhodovací praxe jej nesprávně vykládá. Dochází k nejednotným závěrům o fikci podpisu v situaci, kdy jednáající osoba není identifikována nebo pokud je sporné oprávnění osob jednájících za právnickou osobu. Okresní soud např. připustil fikci podpisu v případě, kdy nebyl schopen identifikovat jednáající osobu – stačilo mu odeslání podání z datové schránky právnické osoby s odkazem na Stanovisko.⁷⁾ Naštěstí zde zasáhl Nejvyšší soud usnesením sp. zn. 23 Cdo 1432/2018 ze dne 13. 6. 2018 a zrušil rozhodnutí soudů obou předcházejících stupňů pro opomenutí skutečnosti, že žalobkyně v rozhodné době nemohla vůbec vystupovat jako účastník řízení z důvodu spornosti o tom, kdo je za ni oprávněn jednat.⁸⁾

Citované rozhodnutí nelze považovat za konečné, když se Nejvyšší soud nevyjádřil k možnosti osoby pověřené obsluhou datových schránek v dané situaci jednat za právnickou osobu. Z literatury se podává, že ust. § 29 občanského soudního řádu⁹⁾ vedoucí k ustanovení opatrovníka právnické osobě má být prostředkem *ultima ratio*. Jeho aplikace „je tedy namístě pouze v tom případě, kdy je taková spornost zjištěna, ale nemožnost jednání statutárního orgánu právnické osoby nelze následně nahradit tím, že by namísto některého ze svářících se statutárních orgánů jednala jiná osoba k tomu dle § 21 oprávněná. Pokud ovšem takové osoby není (není jediný zaměstnanec, není prokura, není zmocněnec s dřívější procesní plnou mocí), soud ustanoví opatrovníka.“¹⁰⁾

---

⁷⁾ Obvodní soud pro Prahu 9 ve svém unesení č. j. 9 C 48/2015-126 ze dne 23. května 2017 stupně uzavřel, že žaloba byla vzata zpět podáním doručeným prostřednictvím datové schránky původní žalobkyně, a jelikož soud nemá možnost si ověřit, která osoba za žalobkyni toto podání učinila, je nutné považovat zpětvzetí žaloby za účinné.

⁸⁾ Rozhodnutí Nejvyššího soudu sp. zn. 23 Cdo 1432/2018 [C 17713]: „V řešené věci nebyla na místě aplikace závěrů uvedeného stanoviska Nejvyššího soudu o tom, že podání učiněné prostřednictvím datové schránky původní žalobkyně je jejím podáním, neboť z okolností případu vyplývá, že původní žalobkyně nemohla před soudem v rozhodné době vůbec činit procesní úkony, a to proto, že bylo sporné, kdo je za ni oprávněn jednat (viz § 29 odst. 2 o. s. ř.). Soud prvního stupně proto neměl ke zpětvzetí žaloby učiněnému dne 26. listopadu 2015 prostřednictvím datové schránky původní žalobkyně přihlížet. Naopak měl v souladu s ustálenou rozhodovací praxí dovolacího soudu řízení přerušit do doby, než nebude sporné, kdo je oprávněn za původní žalobkyni jednat, případně ji ustanovit opatrovníka v souladu § 29 odst. 2 o. s. ř., hrozilo-li nebezpečí z prodlení.“

⁹⁾ § 29 odst. 2 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád: „Opatrovníka ustanoví předseda senátu též právnické osobě, která jako účastník řízení nemůže před soudem vystupovat proto, že tu není osoba oprávněná za ni jednat nebo že je sporné, kdo je osobou oprávněnou za ni jednat (§ 21), je-li tu nebezpečí z prodlení.“

¹⁰⁾ SMOLÍK, Petr. § 29 [Opatrovník ad hoc ustanovený soudem]. In: SVOBODA, Karel, SMOLÍK, Petr, LEVÝ, Jiří, DOLEŽÍLEK, Jiří a kol. *Občanský soudní řád*. 3. vydání (3. aktualizace). Praha: C. H. Beck, 2024, marg. č. 17.

Důležitost identifikace jednající fyzické osoby bylo akcentováno v rozhodnutí Nejvyššího soudu sp. zn. 21 Cdo 1755/2022 ze dne 26. 10. 2022, kdy Nejvyšší soud požaduje, aby na straně právnické osoby byla alespoň jedna fyzická osoba oprávněná za právnickou osobu jednat, přičemž u člena statutárního orgánu bylo v daném případě potřeba doložit pověření k zastupování. Samotné členství v kolektivním statutárním orgánu právnické osoby oprávnění za tuto osobu jednat před soudem nezakládá. Nejvyšší soud tedy odmítl názor odvolacího soudu, že pro platnost jednání jménem právnické osoby postačí, pokud je zde alespoň jeden člen statutárního orgánu, aniž by soud ověřil, zda je tento člen oprávněn za společnost jednat dle § 21 občanského soudního řádu.

Jednoduše identifikace osoby jednající je stěžejní, bez ní nelze přičíst účinky řádného jednání zastoupené právnické osobě jakožto držitelé datové schránky. V citovaném usnesení se však Nejvyšší soud nezabývá oprávněními dalších osob, zejména osoby pověřené obsluhou datové schránky, a lze jen těžko dovozovat, zda se Nejvyšší soud kloní k nemožnosti přičtení fikce podpisu i pro případ, že právnická osoba sice má osobu pověřenou odesíláním datových zpráv, ale nemá jednající statutární orgán nebo jinou osobu dle § 21 občanského soudního řádu.

1.3. Registr zastupování jako prostředek k vyjasnění oprávnění jednat

Důležitým prvkem, který může odstranit část právní nejistoty, je nový nástroj digitalizace veřejné správy a činnosti orgánů veřejné moci tzv. Registr zastupování (ReZa) provozovaný Digitální a informační agenturou. Tento registr eviduje oprávnění fyzických osob jednat jménem právnických osob nebo úřadů v rámci digitálních služeb.

Registr zastupování rozlišuje tzv. implicitní a explicitní oprávnění. Implicitní oprávnění vyplývá přímo ze zákona. Typicky jde o statutární orgány právnické osoby (jednatel, člen představenstva apod.), kteří jsou oprávněni za právnickou osobu jednat vždy. Explicitní oprávnění vzniká zapsáním do registru na základě pověření statutárního orgánu. Statutární orgán tak může určit konkrétní osobu, která je oprávněna jednat v rámci přesně vymezené agendy (např. podávání daňových přiznání, komunikace s konkrétním úřadem, správa dotací).

Význam institutu spočívá v tom, že adresát digitálního úkonu získává transparentní a jednoznačnou informaci o tom, kdo je oprávněn za právnickou osobu jednat. To je rozdíl oproti současné aplikační praxi datových schránek, kde fikce podpisu neumožňuje vždy určit jednající fyzickou osobu.

Začlenění Registru zastupování do právního rámce využívání datových schránek by tak odstranilo nejasnosti ohledně pověřených osob, zjednodušilo kontrolu oprávnění a umožnilo provázat použití datové schránky s konkrétní fyzickou osobu. To by mohlo zamezit nežádoucím extenzivním výkladům Stanoviska Nejvyššího soudu.

1.4. Je při provádění úkonů nutno rozlišovat mezi hmotněprávním a procesněprávním jednáním, resp. je datová schránka orgánu veřejné moci využitelná i mimo výkon působnosti orgánu veřejné moci?

Otázka rozebíraná v kapitole 1.2 otevírá další téma, a to, zda jsou pravidla a účinky komunikace s orgánem veřejné moci dle ust. § 17 a 18 ZoEIÚk vztážena pouze k výkonu působnosti tohoto orgánu. Nejvyšší soud tuto otázku ve Stanovisku vůbec neotevírá a rovnou vychází z neprokázané premisy, že osoby soukromého práva činí vůči orgánu veřejné moci procesněprávní jednání. ZoEIÚk o charakteru jednání vůbec nehovoří. Jeví se, jako by soukromé subjekty nemohly využít fikci podpisu pro jiné než procesněprávní jednání vůči orgánu veřejné moci. Vezměme si příklad, kdy pronajímatel prostor, které užívá obec jako nájemce na základě uzavřené nájemní smlouvy, se rozhodne dát obci výpověď. Může pro odeslání výpovědi použít pronajímatel datovou schránku? Jednoznačně ano. A požívá takové jednání fikce podpisu jednající osoby?

Zákon ani důvodová zpráva co do charakteru povoleného jednání neobsahuje žádné omezení. Právní praxe není v tomto směru jednotná a dělí se na dva tábory:

„a) první názor vychází ze zařazení či nezařazení komunikujících stran do výčtu orgánů veřejné moci v § 1 odst. 1 písm. a) EIÚkon. Je-li v tomto výčtu odesílatel uveden, každá jím zasláná datová zpráva je elektronickým úkonem orgánu veřejné moci (§ 17 EIÚkon). Naopak každá datová zpráva jemu adresovaná je elektronickým úkonem osoby (§ 18 EIÚkon);

b) podle druhého názoru se pravidla pro elektronické úkony (§ 17 a 18 EIÚkon) vztahují pouze na komunikaci související s výkonem veřejné moci. Zasilání datových zpráv v rámci soukromoprávních vztahů však probíhá v souladu se zásadami pro dodávání dokumentů mezi osobami (§ 18a EIÚkon), neboť účastníkem soukromoprávního vztahu je vždy buď fyzická, nebo právnická osoba.“¹¹⁾

Problém je mnohem širší a nejde pouze o fikci podpisu, ale i o okamžik doručení, který je pro soukromoprávní komunikaci konstruován jinak než pro výkon veřejné moci. Současně je potřeba zamyslet se obousměrně, tj. nejen z pohledu soukromého subjektu konajícího jednání vůči orgánu veřejné moci mimo oblast jeho působnosti, ale i z pohledu orgánů veřejné moci v jejich soukromoprávních věcech ať vůči osobám soukromého práva nebo vůči jiným orgánům veřejné moci.

---

¹¹⁾ JURČÍK, Radek. Datové schránky. In: JURČÍK, Radek. *Veřejné zakázky a koncese*. 2., dopl. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2014, s. 674 - 681. Právní praxe. ISBN 978-80-7400-443-8.

Většina právní obce se kloní k závěru, že by se mělo jednat o úkony pouze ve spojení s výkonem veřejné moci, a to už od počátku uvedení datových schránek do praxe.^{12) 13) 14)}

Byť zákonodárce dělicí čáru sám neučinil, s ohledem na smysl a účel zákona se jeví většinový výklad jako logický. Datové schránky byly primárně zavedeny pro usnadnění komunikace orgánů veřejné moci při výkonu jejich působnosti vůči osobám soukromého práva. Cituji z důvodové zprávy: „*Podíl elektronické komunikace směřem k úřadům, a to jak komunikace fyzických osob, tak i podnikatelských subjektů se stále zvyšuje. Zájem o možnost elektronické komunikace je především v oblastech, ve kterých se jedná o opakující se úkony, které jsou subjekty povinny činit*

¹²⁾ *Datové schránky: Návod k použití.* On-line. Odbor legislativy a koordinace předpisů ve spolupráci s odborem územní veřejné správy Ministerstvo vnitra ČR, 2009: „Zákon č. 300/2008 Sb. výslovně neřeší otázku zaslání dokumentů orgány veřejné moci jiným subjektům, pokud se jedná o dokumenty nesouvisející s výkonem veřejné správy, v § 18a se zmiňuje pouze o fyzických osobách, podnikajících fyzických osobách a právnických osobách. Zákon dle svého § 1 odst. 1 upravuje elektronické úkony orgánů veřejné moci, v § 17 odst. 1 hovoří o doručování dokumentů orgány veřejné moci. Použité formulace nasvědčují tomu, že se jedná o dokumenty související s výkonem veřejné správy. Pokud by orgán veřejné moci ve smyslu § 1 odst. 1 zákona č. 300/2008 Sb. jednal jako organizační složka státu dle zákona č. 219/2000 Sb., o majetku České republiky a jejím zastupování v právních vztazích, ve znění pozdějších předpisů, nebo např. obec jako vlastník nemovitosti v nájemním vztahu, měly by být aplikovány principy privátní komunikace. V těchto případech není odůvodnitelné např. využití fikce doručení. (Pozn. autorky: Dnes již platí fikce doručení i pro komunikaci mezi subjekty v soukromém sektoru.) Ve prospěch argumentace, že datová schránka orgánu veřejné moci má sloužit ke komunikaci související s výkonem sověřené kompetence, svědčí i formulace § 5a zákona č. 300/2008 Sb. týkající se datových schránek fyzických a právnických osob vykonávajících též působnost v oblasti veřejné správy.“

¹³⁾ *Datové schránky a činnost správních orgánů: Metodický materiál odboru legislativy a koordinace předpisů Ministerstva vnitra k problematice doručování datovými schránkami a autorizované konverzi dokumentů ve vazbě na správní řízení a výkon spisové služby.* On-line. Dostupné z: <https://info.mojedatovaschranka.cz/info/files/2111_Datove_schranky_a_cinnost_spravnich_organu.pdf> [cit. 2025-09-28]: „K řešení otázky obsahu komunikace realizované prostřednictvím datových schránek a k možnosti užití datových schránek k soukromoprávní komunikaci orgány veřejné moci jsou klíčová ustanovení § 1, 17, 18 a 18a zákona č. 300/2008 Sb... Hovoří-li tudíž dále § 17 zákona č. 300/2008 Sb. o doručování dokumentů orgánů veřejné moci prostřednictvím datové schránky, je nutno za tyto dokumenty považovat dokumenty obsahující veřejnoprávní úkon. Obdobně to platí i v případě § 18 deklarujícího právo fyzických, podnikajících fyzických a právnických osob činit úkony vůči orgánům veřejné moci... Pokud orgán veřejné moci činí v rámci soukromoprávní subjektivity své nebo subjektu, jehož je součástí (platí v případě státních orgánů a orgánů územních samosprávných celků), úkon prostřednictvím datové schránky vůči orgánu veřejné moci vystupujícímu v rámci své omezené (dílčí) „veřejnoprávní“ subjektivity, uplatní se režim § 18 zákona č. 300/2008 Sb. V takovém případě je v zásadě na volném uvážení odesílajícího orgánu veřejné moci, zda úkon učiní prostřednictvím datové schránky, či nikoliv, jakkoliv tento závěr není nesporný.“

¹⁴⁾ *PODANÝ, Jan. Dopady stanoviska Nejvyššího soudu k dokumentům v elektronické podobě a praktická doporučení pro advokáty (2. díl).* In: *Bulletin advokacie* [online]. 2017, 24. 08. 2017. Dostupné z: <<http://www.bulletin-advokacie.cz/dopady-stanoviska-nejvyšsiho-soudu>> [cit. 2025-01-19]: „Fikce podpisu také nebude platit při úkonech vůči těm držitelům datové schránky, kteří nejsou OVM, resp. ani při úkonech vůči OVM mimo výkon jejich pravomoci, tedy v soukromoprávních vztazích s OVM (např. při komunikaci pronajímatele úřední budovy s daným OVM nebo při komunikaci dodavatele energií pro OVM s daným OVM apod.). V uvedených případech jde o odesílání úkonů v rámci tzv. poštovních datových zpráv podle § 18a ZoEiÚ. To může být podstatné zejména při běžné elektronické korespondenci mezi různými držiteli datových schránek, kteří mají povolen příjem tohoto typu (poštovních) zpráv. V praxi se to ale projevilo zejména v případě úkonů v rozhodčím řízení, neboť rozhodci nejsou považováni za OVM. Advokát zastupující podnikatele či spotřebitele před rozhodcem tak bude muset své podání elektronicky podepsat uznávaným elektronickým podpisem, i když bude podání činit (odesílat) v elektronické podobě do datové schránky rozhodce. V opačném případě se k nepodepsanému a nedoplněnému podání ve věci samé zřejmě také nebude přihlížet (§ 30 zákona č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení).“

vůči státní správě – např. podání v oblasti daní, podání vůči České správě sociálního zabezpečení, celní řízení... Cílem zavedení institutu datových schránek pro doručování je přiblížení orgánu veřejné moci občanovi prostřednictvím elektronických nástrojů, zefektivnění komunikace mezi občanem a orgánem veřejné moci a komunikace mezi orgány veřejné moci. Pokud orgány veřejné moci efektivně využijí skutečnosti, že jim bude doručováno v elektronické formě, bude důsledkem navrhované úpravy rovněž zefektivnění práce s dokumenty v rámci jednotlivých těchto orgánů.“¹⁵⁾

Výslovná úprava však chybí a byť se mohlo při přijímání ZoEIÚk zdát samozřejmé, že jde primárně o usnadnění výkonu veřejné moci, dnes se hranice stírají. Používání datových schránek se stalo neoddelitelnou součástí komunikace a společnost vnímá možnost využití fikce podpisu jako výhodu. Proto se není radno spoléhat na závěry právní teorie a bylo by lépe nejasnou formulaci v předpise zpřesnit.

Při výkladu nelze vycházet ani z čistě jazykového vyjádření „úkon“. Termín nesvědčí nic o hmotněprávní nebo procesněprávní povaze jednání zejména proto, že zákon č. 300/2008 Sb. vznikl za účinnosti občanského zákoníku č. 40/1964 Sb., kdy se projev vůle osoby navenek nazýval právním úkonem. Až zákon č. 89/2012 Sb. terminologii upravil a namísto termínu „právní úkony“ používá termínu „právní jednání“.

1.5. V jakém případě nahrazuje podpis fikci podpisu přiznanou úkonu učiněnému datovou schránkou?

Další problematický aspekt nastává v situaci, kdy fikci podpisu nelze použít, pokud dokument obsahuje elektronický podpis. Nejvyšší soud se ale soustředí jen na situace, kdy je dokument podepsán jinou osobou, než zástupcem osoby, již byla datová schránka zřízena, zejména v bodě 40 a 41. Nejvyšší soud stanoví, že tehdy nelze použít fikci podpisu, protože úkon zcela zřejmě činí někdo jiný než ten, komu může být fikce podpisu dle zákona přičtena. Jak je tomu ale v případě, pokud jednájí i odesílající osoby jsou totožné a k úkonu je připojen elektronický podpis? Nahrazuje takový podpis fikci podpisu dle § 18 ZoEIÚk? A je dán rozdíl co do úrovně nebo platnosti podpisu, tzn. budou závěry jiné ve vztahu k uznávanému elektronickému podpisu, prostému elektronickému podpisu nebo elektronickému podpisu, jehož platnost nebylo možno ověřit?

V bodě 49 Nejvyšší soud korektně připomíná, že z *informací v datové zprávě přitom nevyplývá, která konkrétní fyzická osoba učinila daný procesní úkon prostřednictvím datové schránky*. Tím spíše je třeba identifikovat konkrétní fyzickou osobu, která jednání učinila, abychom si mohli v návaznosti na popis problému v kapitole 1.2 zhodnotit, zda daná osoba byla nebo nebyla oprávněná konkrétní úkon jménem právnické osoby učinit. Taková identifikace provedená jednoduše uvedením jména, příjmení a funkce osoby, která daný úkon činí na konci jeho obsahu, by však splnila kvalifikaci prostého elektronického podpisu a tedy by tak automaticky mohla vyloučit fikci podpisu jednájí osoby, aniž bychom jiným

¹⁵⁾ Důvodová zpráva k zákonu č. 300/2008 Sb. o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů; 2008.

způsobem mohli zjistit, kdo ve skutečnosti za právnickou osobu jednal. Nutno též podotknout, že ust. § 61 a 68 zákona č. 301/2000 Sb., o matrikách, jménu a příjmení a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů, stanoví povinnost fyzických osob v úředním styku používat jméno, resp. jména a příjmení uvedená na vydaném matričním dokladu. Znamenalo by tedy splnění povinnosti dle matričního zákona automatické vyloučení fikce podpisu při použití datové schránky? Obdobnými obavami se zabýval i Mgr. Jan Podaný, soudce, ve svém článku z roku 2017.¹⁶⁾ Mgr. Podaný ultimátní řešení neuvádí, odkazuje na budoucí praxi soudů. Dle autorky by bylo velmi vhodné takovou zásadní otázku neponechávat judikatuře, ale stanovit její řešení přímo v právním předpise.

Současně je i legitimní ze strany soudu nějakou mírou ověření totožnosti požadovat. To je pravděpodobně i důvod, proč Nejvyšší soud kladl požadavek na podpis uznávaný jakožto v České republice nejnižší přípustnou úroveň elektronického podpisu potřebnou při styku ne-veřejnoprávního podepisujícího s orgánem veřejné moci.

Soudní praxe nastíněný problém řešila hned v roce 2017, a to v rozhodnutí Nejvyššího správního soudu sp. zn. Vol 65/2017-24 [3659/2018 Sb. NSS] ze dne 16. 11. 2017: *„Bylo-li podání v elektronické podobě opatřeno uznávaným elektronickým podpisem, nepoužije se tzv. fikce podpisu podle § 18 odst. 2 zákona č. 300/2008 Sb., o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů, i když bylo učiněno prostřednictvím datové schránky.“* Rozhodnutí zcela nekriticky vychází ze Stanoviska a přejímá závěry Nejvyššího soudu. Nejvyšší správní soud konstatuje, že uznávaný elektronický podpis fikci podpisu vylučuje, ale prostý elektronický podpis nikoli. Zdůvodnění však neuvádí.¹⁷⁾

2. Analytický komentář a kritika

Výše popsané výklady Nejvyššího soudu mohou způsobit v konkrétním případě značnou právní nejistotu a kvalifikovat právní jednání jako neúčinné nebo neplatně učiněné, když v rozporu s právem opravňuje Nejvyšší soud k právnímu jednání nekompetentní osoby, a dále nezohledněním možných úrovní elektronického podpisu stírá rozdíl mezi fikcí podpisu s pouhou identifikací jednajících osoby a podpisem na úrovni prostého elektronického podpisu, který fikci podpisu vylučuje. V konkrétním případě může dojít nesprávnému jednání držitele datové schránky, přestože bude postupovat v souladu se Stanoviskem.

V takovém případě by nezbyvalo, než aby nastoupil racionální přístup soudu, který problém překlene neprávním „obecně prospěšným přístupem“, jak to učinil např. evidenční senát insolvenčního soudnictví Vrchního soudu

¹⁶⁾ PODANÝ, Jan. Dopady stanoviska Nejvyššího soudu k dokumentům v elektronické podobě a praktická doporučení pro advokáty (2. díl). In: *Bulletin advokacie* [online]. 2017, 24. 08. 2017. Dostupné z: <<http://www.bulletin-advokacie.cz/dopady-stanoviska-nejvyssiho-soudu>> [cit. 2025-01-19].

¹⁷⁾ Usnesení Nejvyššího správního soudu č. j. Vol 65/2017-24: *„Oproti tomu podání ze dne 8. 11. 2017 je třeba považovat za podání řádně učiněné navrhovatelkou. Samotný návrh není podepsán uznávaným elektronickým podpisem, je opatřen pouze jednoduchým elektronickým podpisem (napsaným textem) místopředsedy strany. Ten je v rejstříku politických stran a politických hnutí veden jako člen statutárního orgánu.“*

v Praze vůči rozhodnutí Vrchního soudu v Praze č. j. 3 VSPH 610/2023-A-122. „*Toto rozhodnutí se týkalo praxe nižších soudů (zejm. insolvenčních) spočívající v (ne) akceptaci kvalifikovaných elektronických podpisů namísto vlastnoručních. Dle evidenčního senátu byl výklad § 6 zákona č. 12/2020 Sb. proveden Vrchním soudem příliš restriktivně a rozhodnutí šlo nad rámec zákona.*“¹⁸⁾ Dle autorky vyložil 3. senát Vrchního soudu v Praze zákon správně, avšak touto aplikací by v praxi došlo ke zneplatnění desítek či stovek insolvenčních návrhů a návrhů na oddlužení podaných fyzickými osobami. Kontroverzní situace vedla k vydání výše popsaného rozhodnutí evidenčního senátu, který prakticky instruuje nižší soudy postupovat při dalším vyřízení věci v rozporu s původním rozhodnutím Vrchního soudu v Praze. Na takové řešení však nelze spoléhat.

Stanovisko Nejvyššího soudu je stále hojně citováno, čímž se stalo součástí ustálené judikatury Nejvyššího soudu a jeho závěry jsou nekriticky přejímány soudy všech stupňů české soudní soustavy. Význam negativního dopadu Stanoviska roste s každou citací. Pro ilustraci aktuálnosti problému lze uvést několik současných rozhodnutí, které se na Stanovisko výslovně odkazují, např. rozsudek Krajského soudu v Brně č. j. 33 A 3/2023-39 ze dne 30. 9. 2024, rozsudek Městského soudu v Praze č. j. 5 A 20/2023-25 ze dne 21. 8. 2024, rozsudek Krajského soudu v Ostravě č. j. 71 Co 340/2022-40 ze dne 25. 1. 2023¹⁹⁾, rozsudek Krajského soudu v Brně č. j. 32 A 39/2020-47 ze dne 10. 11. 2021 nebo usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 27 Cdo 143/2020 ze dne 27. 10. 2020.²⁰⁾

Přesto existují i jiné výklady ZoEIÚk. Již před přijetím Stanoviska autoři Petr Budiš a Iva Hřebíková vykládali zákon korektně.²¹⁾ V době svého vydání bylo Stanovisko výrazně kritizováno. Mezi nejhlasitější kritiky patří oponentní názor JUDr. Drápala, obsažený přímo ve Stanovisku, a dále rozsáhlá dvoudílná analýza Stanoviska provedená Mgr. Janem Podaným²²⁾, v té době soudcem

¹⁸⁾ ADAM, Felix. Vrchní soud: akceptace kvalifikovaných elektronických podpisů soudy je správná. Online. In: *Advokátní deník*. 2023. Dostupné z: <<https://advokatnidenik.cz/2023/12/04/vrchni-soud-akceptace-kvalifikovanych-elektronickyh-podpisu-soudy-je-spravna/>> [cit. 2025-01-21].

¹⁹⁾ „*To, že žalovaný pověřil zpracováním vyjádření soudu jinou osobu a jak si žalovaný organizuje svou podnikatelskou činnost, je věci žalovaného. Pokud toto kusé vyjádření zaslal žalovaný soudu, nese za něj a jeho obsah odpovědnost sám žalovaný, i když jej zpracovávala jeho zaměstnankyně či pověřená osoba. Je rovněž věci žalovaného, komu svěří přístup ke své datové schránce, kdy platí zákonná fikce podpisu osoby, již datová schránka náleží dle § 18 odst. 2 zákona č. 300/2008 Sb. o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů. Odvolací námitky tedy nejsou důvodné.*“

²⁰⁾ „*Dle výkladu NS (PlsN 1/2015) platí, že uvedené ustanovení vyjadřuje „fikci podpisu“ podání (úkonu) určité v zákoně stanovené osoby, pro kterou byla zřízena datová schránka, protože elektronické podání učiněné prostřednictvím datové schránky osoby, pro niž byla tato datová schránka zřízena, má stejné právní účinky jako elektronické podání podepsané uznávaným elektronickým podpisem této osoby.*“

²¹⁾ BUDIŠ, Petr a HŘEBÍKOVÁ, Iva. Datové schránky: fungování, doručování, bezpečnost, návody. *Právo*. Olomouc: ANAG, 2010. ISBN 978-80-7263-617-4, s. 101.: „*Pro názornější představu lze uvést, že dokument odeslaný prostřednictvím datové schránky je nutno považovat za podepsaný tehdy, pokud by osoba, která jej prostřednictvím datové schránky odeslala, byla oprávněna podepsat jeho listinnou podobu. Informační systém datových schránek nedává adresátovi automaticky informaci o osobě, která dokument odeslala, nicméně v případě sporu lze tu informaci od správce informačního systému získat. V praxi soudů se lze setkat s tím že v případě, kdy není zřejmé, zda dokument odeslala osoba oprávněná úkonu, je zaslána výzva k odstranění nedostatků (doložení oprávnění).*“

²²⁾ PODANÝ, Jan. Dopady stanoviska Nejvyššího soudu k dokumentům v elektronické podobě a praktická doporučení pro advokáty (1. díl). Online. In: *Bulletin advokacie*. 2017.

Okresního soudu v Kladně, dnes soudcem Krajského soudu v Praze. JUDr. Drápal shrnuje, že Stanovisko odmítá jako celek a s ohledem na obsáhlost námitek se výslovně vyjadřuje jen k několika (málo) závěrům.²³⁾

Mgr. Jan Podaný zpracoval rozsáhlou analýzu formou dvoudílného článku nazvaného „Dopady stanoviska Nejvyššího soudu k dokumentům v elektronické podobě a praktická doporučení pro advokáty“ publikovaném v časopise Bulletin advokacie. Mgr. Podaný kritizuje mnoho výše nastíněných problémů velmi erudovaným způsobem a pokládá si řadu otázek, na něž Stanovisko neodpovídá. Mgr. Podaný velmi ilustrativně představuje až demagogické situace, k nimž výklad provedený Nejvyšším soudem vede.²⁴⁾

Zbývající publikace v oblasti datových schránek však o výše uvedených aspektech mlčí, a to včetně komentáře k ZoEIÚk²⁵⁾. Dokonce se lze setkat v právním prostředí s šířením názorů, že pověřená osoba je kompetentní k právnímu jednání na úrovni statutárního orgánu, tzn. že může prakticky vytvořit a poslat naprosto cokoli.²⁶⁾

Dostupné z: <<http://www.bulletin-advokacie.cz/dopady-stanoviska-nejvyssiho>> [cit. 2025-01-21].
PODANÝ, Jan. Dopady stanoviska Nejvyššího soudu k dokumentům v elektronické podobě a praktická doporučení pro advokáty (2. díl). In: *Bulletin advokacie* [online]. 2017, 24. 08. 2017. Dostupné z: <<http://www.bulletin-advokacie.cz/dopady-stanoviska-nejvyssiho-soudu>> [cit. 2025-01-19].

²³⁾ „Nesprávný je rovněž závěr vyjádřený v právní větě IV., podle které se „procesní úkon, učiněný prostřednictvím datové schránky za podmínek uvedených v § 18 odst. 2 zák. č. 300/2008 Sb. (ve znění pozdějších předpisů), osobou tam označenou, má stejné účinky jako procesní úkon učiněný písemně a podepsaný osobou, pro kterou byla datová schránka zřízena“, a podle které, je-li osobou, pro kterou byla zřízena datová schránka, právnícká osoba, má takový procesní úkon učiněný prostřednictvím datové schránky stejné účinky jako procesní úkon, který za právníckou osobu učiní a podepíše osoba oprávněná jednat za právníckou osobu podle příslušného procesního předpisu“. Přijaté řešení opomíjí zejména to, že podání a jiné procesní úkony mohou činit u soudu pouze fyzické osoby, že za jinou fyzickou osobu může činit procesní úkony jiná fyzická osoba jen jako její zástupce (na základě zákona, plné moci nebo rozhodnutí), a že za právníckou osobu (nebo stát) činí procesní úkony osoby, o nichž to stanoví zákon (procesní předpisy). Učiní-li např. podání zaměstnanec právnícké osoby, který k tomu byl pověřen, jde o jednání za právníckou osobu; podání podepisuje zaměstnanec a o jednání právnícké osoby jde jen (a právě) proto, že byl zaměstnancem pověřeným jednat za právníckou osobu, a nikoliv z důvodu, že by se takové zaměstnancem učiněné podání považovalo za učiněné (podepsané) právníckou osobou. Uvedená pravidla nutně platí i tehdy, činí-li se podání prostřednictvím datové schránky.“ „Názor vyjádřený v právní větě IV. ve svých důsledcích činí z osob uvedených v § 8 odst. 1 až 4 zák. č. 300/2008 Sb. (ve znění pozdějších předpisů) a z pověřených osob procesní subjekty sui generis, jejichž jednání umožní přístupovými právy k datovým schránkám těch, jimž byly zřízeny, vytvářejí fikci procesních úkonů samotných držitelů datových schránek, ačkoliv zákon nic takového nestanoví a ani dobře stanovit nemůže. Názor, že by zák. č. 300/2008 Sb. (ve znění pozdějších předpisů) poskytoval oprávněným a pověřeným osobám možnost činit úkony, které by měly stejné účinky jako procesní úkony účastníků (stran), je ve zjevném rozporu se zákonem (jeho zněním, smyslem a účelem).“

²⁴⁾ „Pečlivě je třeba zvážit, zda vůbec a komu bude uděleno právo „posílat zprávy“ (být osobou, která odesílá zprávy k OVM). Podle Nejvyššího soudu má totiž taková osoba bez dalšího generální plnou moc (pověření) jednat jménem držitele datové schránky vůči všem OVM, a to ve všech životních situacích (soukromě i profesně)... Každá odesílající osoba nyní má podle Nejvyššího soudu nikoli technické oprávnění „něco poslat přes ISDS“ (obdobné právo „něco odnést na poštu“), ale i právo jednat. Žádné další pověření nemusí mít, natož ho soudu dokládat. Důsledky vždy přičtete držiteli.“

²⁵⁾ MACKOVÁ, Alena. Zákon o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů s komentářem: včetně souvisejících zákonů a prováděcích předpisů. *Komentáře Wolters Kluwer*. Praha: Wolters Kluwer, 2009. ISBN 978-80-7357-472-7.

²⁶⁾ BRANDEJSKÝ, Tomáš. Judikatura k datovým schránkám. *Epravo* [online]. 2018, 13. 2. 2018. Dostupné z: <<https://www.epravo.cz/top/clanky/judikatura-k-datovym-schrankam-107069.html>>

Vedle témat rozebíraných v kapitole 1.1 až 1.5 existují i další nejasnosti právní úpravy, které byly překlenuty soudní praxí. Jednou z nejproblematičtějších situací byla donedávna rozdílnost určení okamžiku doručení písemnosti zasílané orgánem veřejné moci soukromému subjektu na základě fikce doručení, když v civilní větvi se tento okamžik posouval dle výkladu Nejvyššího soudu na nejbližší pracovní den, připadl-li konec úložní lhůty na sobotu, neděli nebo svátek. Ve správních věcech však až do rozhodnutí Nejvyššího správního soudu č. j. 4 Afs 264/2018-85 ze dne 26. 5. 2022 končila úložní doba prostě jejím uplynutím bez ohledu na to, na který den připadla. Praxi nesjednotil ani Ústavní soud, když se v usnesení sp. zn. IV. ÚS 1243/21 ze dne 15. 6. 2021 odmítl k rozkolu civilní a správní linie vyjádřit. Přestože si soudní praxe s nejednotností poradila, je nanejvýš vhodné, aby zákonodárce společné a jednotné řešení věci vetkl přímo do právní úpravy. Tím by se i otevřelo pole ke konzistentnímu výkladu, že orgány veřejné moci mohou vystupovat buď v souvislosti s veřejnoprávním působením dle § 17 a 18 ZoEIÚk, nebo v soukromoprávní roli dle ust. § 18a ZoEIÚk.

3. Navrhovaná řešení nebo doporučení

Aby tento článek nebyl pouhou sebranou kritikou, autorka navrhuje zpřesnit právní úpravu konkrétními formulacemi. Není obvyklé do tohoto typu příspěvku vkládat navrhované znění zákona. Autorka chce ale dokázat, že změna textu pomůže odstranit problémy právní úpravy, chce dát zákonodárci přímý impuls k zahájení legislativního procesu a současně podrobit svůj návrh veřejné diskusi.

- Doplnění nadpisu nad ust. § 17 ZoEIÚk ve znění: *„Používání datových schránek v souvislosti s výkonem působnosti orgánů veřejné moci“*
- Úprava nadpisu k ust. § 17 ZoEIÚk takto: *„Doručování dokumentů orgánů veřejné moci při výkonu jejich působnosti prostřednictvím datové schránky“*
- Úprava ust. § 17 (1) ZoEIÚk takto: *„Umožňuje-li to povaha dokumentu, orgán veřejné moci jej doručuje při výkonu své působnosti jinému orgánu veřejné moci prostřednictvím datové schránky, pokud se nedoručuje na místě. Umožňuje-li to povaha dokumentu a má-li fyzická osoba, podnikající fyzická osoba nebo právnická osoba zpřístupněnu svou datovou schránku, orgán veřejné moci doručuje při výkonu své působnosti dokument této osobě prostřednictvím datové schránky, pokud se nedoručuje veřejnou vyhláškou nebo na místě. Doručuje-li se způsobem podle tohoto zákona, ustanovení jiných právních předpisů upravující způsob doručení se nepoužijí.“*
- Úprava ust. § 17 (4) ZoEIÚk takto: *„Nepřihlásí-li se do datové schránky osoba podle odstavce 3 ve lhůtě 10 dnů ode dne, kdy byl dokument dodán do datové*

[cit. 2025-01-19]: *„Pokud např. uživatel datové schránky chce předejít tomu, aby pokaždé, kdy se přihlásí do datové schránky za účelem vytvoření a odeslání zprávy, došlo k doručení dodaných zpráv (zpráv „čekajících“ v datové schránce na doručení), není nic snadnějšího, než udělit vhodné osobě oprávnění toliko vytvářet a odesílat zprávy. Taková osoba pak obdrží své vlastní přihlašovací údaje, přes které bude moci vytvářet a odesílat zprávy, přičemž pokud se přes tyto údaje do datové schránky přihlásí, nemůže dojít k doručení jakékoli zprávy dodané do datové schránky, neboť žádné zprávy jí nebudou zobrazeny. Úkon takto pověřené osoby je však rovnocenný úkonu učiněnému držitelem datové schránky, tedy se na něj dle § 18 odst. 2 zákona nahlíží jako na úkon učiněný písemně a podepsaný držitelem datové schránky.“*

schránky, považuje se tento dokument za doručený posledním dnem této lhůty; to neplatí, vylučuje-li jiný právní předpis náhradní doručení.⁶ Případně-li konec lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejbližší příští pracovní den.“

- *Úprava ust. § 17 (7) ZoEIÚk takto: „Doručování mezi orgány veřejné moci při výkonu jejich působnosti prostřednictvím datové schránky se nepoužije, pokud je z bezpečnostních důvodů mezi těmito orgány zavedena jiná forma elektronické komunikace.“*
- *Úprava nadpisu k ust. § 18 ZoEIÚk takto: „Provádění úkonů vůči orgánům veřejné moci v souvislosti s výkonem působnosti tohoto orgánu prostřednictvím datové schránky“*
- *Úprava ust. § 18 (1) ZoEIÚk takto: „Fyzická osoba, podnikající fyzická osoba a právnická osoba může provádět úkon vůči orgánu veřejné moci v souvislosti s výkonem působnosti tohoto orgánu, má-li zpřístupněnu svou datovou schránku a umožňuje-li to povaha tohoto úkonu, prostřednictvím datové schránky.“*
- *Úprava ust. § 18 (2) ZoEIÚk takto: „Úkon učiněný osobou uvedenou v § 8 odst. 1 až 4 nebo pověřenou osobou, která byla k příslušnému úkonu výslovně písemně pověřena, prostřednictvím datové schránky má stejné účinky jako úkon učiněný písemně a podepsaný touto fyzickou osobou, ledaže jiný právní předpis nebo vnitřní předpis požaduje společný úkon více z uvedených osob. Jednající osoba, jíž se přičítá fikce podpisu, musí být v daném úkonu identifikována. Fikci podpisu nebrání, je-li úkon opatřen elektronickým podpisem kterékoli úrovně; fikce podpisu a elektronický podpis obostojí v takovém případě současně vedle sebe.“*
- *Doplnění nadpisu nad ust. § 18a ZoEIÚk ve znění: „Používání datových schránek pro dodávání dokumentů v oblasti soukromého práva“*
- *Úprava ust. § 18a (1) ZoEIÚk takto: „Informační systém datových schránek umožňuje dodávání dokumentů v oblasti soukromého práva z datové schránky fyzické osoby, podnikající fyzické osoby, právnické osoby nebo veřejnoprávní korporace do zpřístupněné datové schránky jiné osoby nebo veřejnoprávní korporace. Datovou schránku fyzické osoby může držitel datové schránky znepřístupnit pro dodávání dokumentů z datové schránky fyzické osoby, podnikající fyzické osoby, právnické osoby nebo veřejnoprávní korporace pro dodávání dokumentů v oblasti soukromého práva.“*
- *Úprava ust. § 18 (4) ZoEIÚk takto: „Za dodání dokumentu podle odstavce 1 věty první náleží provozovateli informačního systému datových schránek odměna, kterou stanoví cenový orgán podle cenových předpisů. Odměnu hradí fyzická osoba, podnikající fyzická osoba, právnická osoba nebo veřejnoprávní korporace, z jejíž datové schránky byl dokument odeslán. Tato osoba může určit, že bude hradit i dodání dokumentu, který je odpovědí na dokument dodaný podle předchozí věty. Odměnu podle věty první může za fyzickou osobu, podnikající fyzickou osobu, právnickou osobu nebo veřejnoprávní korporace, z jejíž datové schránky byl dokument odeslán, s jejím souhlasem hradit rovněž jiná fyzická osoba, podnikající fyzická osoba, právnická osoba nebo veřejnoprávní korporace.“*

Provedení výše uvedených změn by nemělo mít kontroverzní etické dopady, když částečně jde o promítnutí některých judikатурních závěrů a částečně jde o odstranění nejasného výkladu právní úpravy. Problém posunu úložní lhůty na nejbližší pracovní den v návrhu ust. § 17 odst. 4 ZoEIÚk výše, bylo dokonce zapracováno do pravidel fungování ISDS. Tato změna však nebyla promítnuta do právní úpravy v zákonné či podzákonné úrovni, ani do provozního řádu ISDS.²⁷⁾

Poslední návrh novely ZoEIÚk, evidovaný ve VeKLEP²⁸⁾ pod PID č. ALBSD46BE9KA, a v poslanecké sněmovně jako sněmovní tisk 866 „Vládní návrh zákona, kterým se mění některé zákony v souvislosti s úpravou agend Digitální a informační agentury“ nebyl do sněmovních voleb 2025 projednán. Bude na nové vládě, jestli a v jaké podobě novelu ZoEIÚk předloží Poslanecké sněmovně. Návrh²⁹⁾ se nedotýkal žádného z výše uvedených právních problémů, řešil spíše praktické a formální nedostatky ISDS. Je možné, že předkladatel bude chtít otevřít stejnou otázku i v novém volebním období a nabídne tak šanci i na vyhodnocení návrhu autorky.

4. Citace příslušných částí Stanoviska

Stanovisko bod 15: *Je-li část datové zprávy (např. některá z příloh) podepsána jinou osobou, a to jakýmkoli typem podpisu včetně tzv. „jednoduchého“ podpisu ve smyslu čl. 3 bodu 10. nařízení č. 910/2014 [dříve § 2 písm. a) zák. č. 227/2000 Sb.], zákonný účinek (obdobný fikci) vlastnoručního podpisu se vůči této části neuplatní, neboť tato část je podepsána skutečně, tj. elektronicky ve smyslu čl. 3 bodu 10., čl. 3 bodu 12. nebo čl. 26 nařízení č. 910/2014 [dříve podle § 2 písm. a) nebo b) zák. č. 227/2000 Sb.].*

Bod 40: *V případě, že elektronické podání učiněné prostřednictvím datové schránky bylo opatřeno uznávaným elektronickým podpisem podle § 6 odst. 1, 2 zák. č. 297/2016 Sb. (dříve podle § 11 odst. 1, 3 zák. č. 227/2000 Sb.), neuplatní se „fikce podpisu“ ve smyslu § 18 odst. 2 zákona o elektronických úkonech... bylo-li podání v elektronické podobě opatřeno uznávaným elektronickým podpisem, nemůže se již (z povahy věci) uplatnit „fikce podpisu“ jakékoliv osoby, i když toto podání učinila prostřednictvím datové schránky.*

Bod 41: *Bylo-li však elektronické podání podepsáno osobou, pro kterou nebyla datová schránka zřízena, jen tzv. jednoduchým elektronickým podpisem podle čl. 3 bodu 10. nařízení č. 910/2014, dříve podle § 2 písm. a) zák. č. 227/2000 Sb. (např. naskenovaným spolu s textem podání z listiny), nikoli uznávaným elektronickým podpisem ve smyslu § 6 odst. 1, 2 zák. č. 297/2016 Sb., dříve podle § 11 odst. 1, 3 zák. č. 227/2000 Sb., pak, i když bylo učiněno prostřednictvím datové schránky, není elektronické podání samotné podepsáno uznávaným elektronickým podpisem, takže takové podání je nutno,*

²⁷⁾ O sobotách, nedělích a svátcích se nedoručuje! Online. In: *Datové schránky*. 2022. Dostupné z: <<https://info.mojedatovaschranka.cz/info/cs/2013.html>> [cit. 2025-01-22].

²⁸⁾ Eklep pro veřejnost (VeKLEP) zpřístupňuje veřejnosti vládní dokumenty z eKLEP (Elektronická knihovna legislativního procesu) legislativní povahy, které se nacházejí ve schvalovacím procesu

²⁹⁾ Návrh zákona, kterým se mění některé zákony v souvislosti s úpravou vybraných agend v působnosti Digitální a informační agentury: Sněmovní tisk. On-line. In: *Sněmovní tisky*. 2024. Dostupné z: <<https://www.psp.cz/sqw/historie.sqw?o=9 & t=866>> [cit. 2025-01-22].

přestože bylo učiněno prostřednictvím datové schránky, doplnit ve lhůtě listinným originálem nebo elektronicky.

Bod 44: Kdyby „fikce podpisu“ (tj. to, že úkon učiněný označenými osobami má stejné účinky jako úkon učiněný písemně a podepsaný) měla být vázána k (fyzické) osobě, která učinila příslušný úkon prostřednictvím datové schránky jako osoba „oprávněná“ nebo jako osoba „pověřená“ (a nešlo by tedy o „fikci podpisu“ osoby, pro kterou byla zřízena datová schránka), pak by nemělo smyslu hovořit o výjimce pro případ, že „jiný právní předpis nebo vnitřní předpis požaduje společný úkon více z uvedených osob“.

Bod 49: Z informací v datové zprávě přitom nevyplývá, která konkrétní fyzická osoba učinila daný procesní úkon prostřednictvím datové schránky.

Bod 50: Proto není přesné hovořit (jen) o odesílání písemností v případě podání fyzických a právnických osob vůči orgánům veřejné moci.

Bod 51: ... v poměrech upravených zákonem o elektronických úkonech co do procesního úkonu, který prostřednictvím datové schránky činí oprávněná (fyzická) osoba uvedená v § 8 odst. 1 až 4 zákona o elektronických úkonech nebo pověřená (fyzická) osoba, pokud k tomu byla pověřena, uvedená v § 8 odst. 6 zákona o elektronických úkonech, nejde o to, zda taková (fyzická) osoba je podle příslušných procesních předpisů (občanského soudního řádu, trestního řádu aj.) oprávněna jednat za osobu, pro kterou byla zřízena datová schránka, nýbrž jde o to, že její oprávnění podle § 8 odst. 1 až 4 zákona o elektronických úkonech nebo pověření podle § 8 odst. 6 zákona o elektronických úkonech založilo „fikci podpisu“ osoby, pro kterou byla zřízena datová schránka.

Bod 54: ... procesní úkon, učiněný prostřednictvím datové schránky za podmínek uvedených v § 18 odst. 2 zákona o elektronických úkonech, osobou tam označenou má stejné účinky jako procesní úkon učiněný písemně a podepsaný osobou, pro kterou byla zřízena datová schránka. Je-li osobou, pro kterou byla zřízena datová schránka, právnická osoba, má takový procesní úkon učiněný prostřednictvím datové schránky stejné účinky jako procesní úkon, který za právnickou osobu učiní písemně a podepíše osoba oprávněná jednat za právnickou osobu podle příslušného procesního předpisu.

Shrnutí:

Článek se zabývá klíčovými právními problémy spojenými s institutem fikce podpisu při využívání datových schránek v České republice, zejména v kontextu právnických osob. Text analyzuje ustanovení § 18 odst. 2 zákona č. 300/2008 Sb. a kriticky hodnotí Stanovisko Nejvyššího soudu PlsN 1/2015. Autorka identifikuje a podrobně rozebírá čtyři hlavní problematické oblasti: přičítání fikce podpisu fyzické vs. právnické osobě, jednání oprávněných a pověřených osob a jeho vliv na fikci podpisu, rozlišování mezi veřejnoprávní a soukromoprávní komunikací prostřednictvím datové schránky a vliv elektronického podpisu na uplatnění fikce podpisu. Stanovisko Nejvyššího soudu je kritizováno za způsobení právní nejistoty, nesprávný výklad zákona a rozpor s evropskou úpravou. Autorka poukazuje na nejednotnost soudní praxe a odlišné názory v literatuře. V závěru autorka navrhuje konkrétní legislativní změny pro odstranění zjištěných nedostatků a zajištění jasného a konzistentního právního rámce pro používání datových schránek.

Klíčová slova: datové schránky, fikce podpisu, elektronická komunikace, legislativní změny.

Problematic aspects of the fictitious signature of legal entities when using data boxes – summary:

The Article addresses key legal issues associated with the concept of the fiction of signature when utilising data boxes in the Czech Republic, particularly in the context of legal entities. The text analyses the provision of § 18(2) of Act No. 300/2008 Sb. and critically evaluates the Supreme Court's Opinion Plsn 1/2015. The author identifies and discusses in detail four main problematic areas: attribution of the fiction of signature to a physical vs. legal person, the actions of authorized and mandated persons and their impact on the fiction of signature, distinguishing between public law and private law communication via data box, and the influence of an actual electronic signature on the application of the fiction of signature. The Supreme Court's Opinion is criticized for causing legal uncertainty, incorrect interpretation of the law, and conflict with European regulation. The author highlights the inconsistency of court practice and differing opinions in legal literature. In conclusion, the author proposes specific legislative changes to eliminate the identified shortcomings and ensure a clear and consistent legal framework for using data boxes.

Keywords: data boxes, fiction of signature, electronic communication, legislative changes.